

20 Yanvar bütün incəlikləri ilə dünyaya çatdırılmalıdır

YAP faciənin ildönümü ilə bağlı Dəyirmi masa keçirib

Dünən Atatürk mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) 20 Yanvar faciəsinin 20-ci ildönümü ilə bağlı Dəyirmi masa keçirdi. Tədbiri açan YAP icra katibi, millət vəkili Əli Əhmədov bildirdi ki, Azərbaycan xalqının tarixində qanlı hadisələr çox olub: "1990-cı il yanvarın 20-də baş verən olay Azərbaycan xalqının tarixinə amansızlığı və anlaşılmazlığı ilə seçilən faciələrdən biri kimi düşəcək. Söhbət həm çoxlu sayda insanların qətlə yetirilməsindən, həm də dövlətin öz vətəndaşlarına amansızcasına divan tutmasından gedir. Tarixdə belə hadisələrə çox az rast gəlinib. Çox təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan xalqının bu faciəsinə dünya miqyasında təbliğ etmək, buna lazımcıca beynəlxalq qiymət verilməsinə nail olmaq mümkün olmadı". YAP icra katibi vurğuladı ki, ömrünü başa vuran Sovetlər İttifaqının son illərində ittifaq respublikalarında Bakı hadisələrinə oxşar hadisələr baş versə də, Bakı olayı onlardan əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir. "Mən belə hesab edirəm ki, 20 Yanvar faciəsinin ildönümünün qeyd edilməsi tək bu faciənin qurbanlarına çevrilmiş insanların xatirəsinin qeyd etmək mərasiminə çevrilməməlidir. Əsas məqam ondan ibarət olmalıdır ki, biz bu faciəni yetərincə, bütün təfərrüatları və incəlikləri ilə dünyaya çatdırı bilək". Ə. Əhmədov qeyd etdi ki, 20 Yanvar faciəsindən ötən 20 il ərzində Azərbaycan əhalisi əhəmiyyətli dərəcədə artıb: "Təbii, bu faciə tarixin yaddaşına çevrilib. Biz çalışmalıyıq ki, bu faciə Azərbaycan xalqının, onun bütün nəsillərinin yaddaşında dərin həkk olunan qanlı olay olsun. Bundan da gələcək nəsillərimiz lazımi ibrət dərsi götürsünlər. Faciədən ötən 20 il ərzində Azərbaycanın əhalisi 2 milyona yaxın artıb. Təqribən indiki Azərbaycan əhalisinin 23-24 faizi faciə baş verəndən sonra dünyaya gəlmiş insanlardır. Bizim qarşımıza qoyduğumuz məqsədlərdən biri də ondan ibarət olmalıdır ki, gələcək nəsillər bu faciəni filmlərdən görməklə yanaşı, insanların öz dilindən də eşitsin. Onların da yaddaşına bu qanlı faciə birdəfəlik həkk olunsun. Beləliklə, bu faciə nəinki unudulmasın, ondan gələcək nəsillər də dərs çıxarsın".

YAP icra katibi daha sonra maraqları bir məqama toxundu. O, təəssüflə qeyd etdi ki, sanki başımıza gələn faciələr haqqında danışmaqdan utanırıq, bəzən onun miqyasını azaltmağa çalışırıq: "Bunun haqqında başqalarına xas olan formada danışmaqdan yan keçirik. 20 Yanvar faciəsindən bir neçə gün əvvəl SSRİ-nin xüsusi xidmət orqanlarının Bakıda törətdikləri təxribatlar nəticəsində təxminən 10 nəfər erməni əsilli Bakı sakini qətlə yetirilmişdi. İndi Ermənistanda aparılan təbliğat nəticəsində bu rəqəm 400-ə çatdırılıb. Ermənistanın təhsil naziri bununla bağlı ölkənin təhsil müəssisələrində dərslər keçirilməsi tapşırığını verib. 20 ildən sonra bu rəqəm 400-ə qaldırılıb, yəqin daha 20 ildən sonra bu rəqəm 1000-nə çatdırılacaq, 100 il keçdikdən sonra bu rəqəm şübhəsiz ki, 10-15 min təşkil edəcək". Onun sözlərinə görə, bədnam qonşularımız bunu artıq praktikadan keçiriblər. Söhbət qondarma soyqırımından gedir. Ermənilər həmin hadisələr zamanı ölənlərin sayını 1,5 mln-a çatdırıblar. "Biz isə sanki böyük günaha batırmışıq kimi başımıza gələn faciələr nəticəsində qurban gedənlərin dəqiq sayını deməkdən belə çəkinirik. Mən belə hesab edirəm ki, 20 Yanvar faciəsi nəticəsində həlak olanların sayını da biz dəqiq bilmirik. O zaman itkin düşən və taleyi bu günə qədər də məlum olmayan çoxlu sayda insan var ki, onları biz həlak olanların siyahısına daxil etməmişik. Aldığı yara nəticəsində bir neçə ildən sonra vəfat edənlər var ki, onların adı bu siyahıya daxil edilməyib. Beləliklə, biz faciəmizin miqyasını həmişə kiçiltməyə çalışmışıq. Elə bil ki, başımıza gətirilən faciənin həqiqi miqyasını deməkdən utanmışıq. Amma digərləri isə 20 ilin içərisində 10 nəfəri gətirib 400-ə çatdırıb" - deyərək millət vəkili vurğuladı. Ə. Əhmədov bildirdi ki, həlak olanların dəqiq sayı ilə bağlı araşdırma aparılmasına xüsusi ehtiyac var. Bu, rəsmi şəkildə dövlət orqanları tərəfindən araşdırılmalıdır: "Mənə elə gəlir ki, törədilən faciələrin həqiqi miqyası dəqiq bilinməlidir. Millət onun başına gətirilən faciələrin günahkarlarını, onun səbəblərini dəqiqliyi ilə bilməlidir. Bizim hər il 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı keçirdiyimiz bu cür anma mərasimlərinin qarşısında duran başlıca məqsəd bundan ibarət olmalıdır. Söhbət sadəcə, bu faciəni pisləmək yox, bu faciənin günahkarlarını lənətləməkdən yox, həm də buna düzgün siyasi, tarixi qiymət verilməsinə səy göstərməkdən ibarət olmalıdır".

Ə. Əhmədov onu da qeyd etdi ki, 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət verilib, ancaq buna mütləq hüquqi qiymət də verilməlidir: "20 Yanvar faciəsi məsələsi yenidən parlamentdə müzakirəyə çıxarılmalıdır. YAP müzakirələrin intensivləşdirilməsi və dünya ictimaiyyətinə, parlamentlərinə müraciətin qəbul olunması üçün əlindən gələni edəcək". Millət vəkili 20 Yanvar faciəsinin araşdırılması ilə bağlı Milli Məclisə müraciəti də ədalətli hesab etdiyini bildirdi.

Daha sonra çıxış edən Sosial Rifah Partiyasının sədri Xanhüseyn Kazımlı bildirdi ki, 20 Yanvar faciəsi Azərbaycan xalqının tarixinə qəhrəmanlıq günü kimi düşüb: "Deyərdim ki, faciənin dünya miqyasında çatdırılması üçün az-çox iş görülüb". X. Kazımlı bildirdi ki, Azərbaycana zaman-zaman hücumlar olub, amma hər dəfə bu hücumların qarşısı xalqın birliyi ilə alınıb.

Ana Vətən Partiyasının sədri Fəzail Ağamalı isə 20 Yanvarla Azərbaycanın yeni qəhrəmanlıq tarixinin yazıldığını vurğuladı. Partiya sədri Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin rəhbəri Allahşükür Paşazadənin parlamentə etdiyi müraciəti də müsbət dəyərləndirdi: "20 Yanvar faciəsinin əsl səbəbkarı olan Mixail Qorbaçovun Nobel mükafatına layiq görülməsi çox təəssüfləndiricidir". Onun fikrincə, həmin mükafatın geri alınması üçün Nobel

Komitəsi qarşısında məsələ qaldırılmalıdır.

Böyük Quruluş Partiyasının sədri Fazil Mustafa bildirdi ki, 20 Yanvar faciəsi Azərbaycan xalqının tarixində çox dərin bir iz buraxıb: "20 Yanvar elə bir faciədir ki, millətin bütün təbəqələrinin heysiyyətinə toxunub". Millət vəkili ümumiyyətlə, bu hadisəyə üç mərhələdə baxmağın tərəfdarı olduğunu bildirdi: "Birinci - 20 Yanvara qədərki etiraz hərəkatı, ikinci - 20 Yanvar faciəsinin baş verdiyi tarixi gün, üçüncü isə bu faciəyə xalqın münasibəti". Onun sözlərinə görə, 20 Yanvar bütövlükdə sovet hakimiyyəti tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirilən məqsədyönlü, planlı, əvvəlcədən hazırlanan tərribat idi. "Azərbaycan xalqının bir eksperiment kimi seçilməsi, xalqın iradəsinin sınağa çəkilməsi məqsədi güdülürdü. Hesab edirəm ki, Azərbaycan xalqı bu sınaqdan yüksək səviyyədə çıxıb". Onun sözlərinə görə, istər Azərbaycan hakimiyyəti, istərsə də xalq tərəfindən bu hadisəyə çox böyük qiymət verilib. F. Mustafa bildirdi ki, bu hadisəni törədənlərin cəzalandırılması istiqamətində taktikamız bir qədər çox yayındırıcı olduğuna görə uğur qazana bilmədik. O da deputat həmkarı F. Ağamalı kimi hadisənin əsas günahkarı olan o vaxtkı rəhbər Mixail Qorbaçovun Nobel sülh mükafatından məhrum edilməsi üçün Nobel Komitəsinə müraciət edilməli olduğunu bildirdi. Deputat qeyd etdi ki, 20 Yanvar faciəsi şərhə ehtiyacı olmayan bir hadisədir və bu hadisəni törədənlərin cəzalandırılması istiqamətində addımların atılması vacibdir.

Millət vəkili Cəmil Həsəni isə bildirib ki, 20 Yanvar faciəsinə xalq və dövlət olaraq yüksək qiymət verilib: "Amma bu hadisə təsadüfən baş vermiş hadisə deyildi, bu bir dövləti cinayət idi. Təbliğat zamanı da bu amilin qabardılmasına ehtiyac var".

Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının sədri Qüdrət Həsənzadə də 20 Yanvar faciəsinin törədilməsində SSRİ-nin o vaxtkı rəhbəri Mixail Qorbaçovla bərabər, dövlətin o vaxtkı rəhbərliyinin də məsuliyyət daşdığını bildirdi. Millət vəkili 20 Yanvar hadisələrini daha dolğun əks etdirən filmlərin olmadığını da dilə gətirdi: "Mən təklif edərdim ki, həmin hadisələrlə bağlı əcnəbilərin iştirakı ilə filmlər çəkilsin. Hollivud rejissorları ilə müqavilə imzalanmalıdır".

Azər NURİYEV